

ONDERZOEKEN, VERBINDEN, VERNIEUWEN

ONDERZOEKSCOÖRDINATOR HUBERTIEN KAPPERT AAN HET WOORD

Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren is onderzoek onmisbaar. Destijds zijn daarom de academische opleidingsscholen opgericht. In het voorjaar van 2022 was het tijd voor vernieuwing: met het profiel Samen Onderzoeken: profilering van onderzoeksscholen, vastgesteld door penvoerders van de samenwerkingsverbanden van Hogeschool KPZ, werd de academische opleidingsschool de onderzoeksschool. 'Good practices' van deze scholen kunnen andere scholen inspireren en ondersteunen. In dit artikel neemt Hubertien Kappert ons mee in haar rol als onderzoekscoördinator op de Mijnpleinschool Wijhe en Basisschool Gerardus Majella in Broekland.

De Gerardus Majella en de mijnpleinschool Wijhe hebben niet dezelfde route doorlopen op het gebied

van onderzoek. Waar de Gerardus Majella al jaren een onderzoeksschool is, startte de mijnpleinschool Wijhe kortgeleden als onderzoeksschool. Hubertien Kappert werkt op beide scholen als onderzoekscoördinator en is in die rol continu op zoek naar verbinding: kennis en ervaringen worden zo snel overgedragen. Ze is ook degene die de mijnpleinschool Wijhe begeleidde van opleidingsschool naar onderzoeksschool. 'Er werd op de school al heel onderzoeksmatig gewerkt. Door de beginsituatie in kaart te brengen aan de hand van de voorwaarden en kenmerken van een onderzoeksschool uit het profiel 'Samen onderzoeken' en de tool van het platform (i.e. Scan: onderzoekscultuur in de school) konden we aanbevelingen doen om de onderzoekscultuur binnen de school verder te versterken.'

ORGANISATIE

Op de mijnpleinschool Wijhe wordt gewerkt met leerpleinen, gebaseerd op verschillende thema's binnen het onderwijs (denk aan taal, rekenen, IPC). Leraren, onderwijsassistenten, ib'ers en directie nemen deel aan deze leerpleinen. Zij werken samen aan een onderzoeksvraag met betrekking tot hun thema en geven uiteindelijk een advies. Ieder leerplein heeft een kartrekker. Er wordt goed gekeken naar wat iedereen kan bijdragen. 'De een leest bijvoorbeeld meer theorie en vertelt erover binnen het leerplein, terwijl een ander de praktische zaken op zich neemt.' Het is de bedoeling dat iedere collega deelneemt aan een leerplein, waarbij iedereen op basis van interesse een keuze kan maken. 'Dat willen we graag zo houden, maar we merken dat er meer nodig is dan alleen interesse; soms moeten er ook keuzes gemaakt worden op basis van expertise. Dat is voor mij wel een van de kernvoorwaarden van de onderzoeksschool; dat je gebruik maakt van de kennis die je in huis hebt. Met het Taalplein hebben we het bijvoorbeeld over taalvernieuwing. Er is een collega die veel kennis heeft over leesmotivatie, maar zij zit al in een ander leerplein; dat vind ik jammer.'

Op de Gerardus Majella in Broekland was het lange tijd vooral de LIO-student die onderzoek deed. 'Met de onderzoekscoördinator in het kamertje en af en toe overleg met de directeur.' Tegenwoordig bestaan er in binnen de school ontwikkelgroepen. De student sluit aan bij een ontwikkelgroep passend bij zijn/haar onderzoeksthema. De student heeft een duidelijke rol in deze groep, maar de groep heeft ook een eigen agenda. De student kan hier kennis en expertise ophalen en delen of er wordt gezamenlijk in stukken gedoken. 'In Broekland merk je dat de student op een hele natuurlijke manier uit dat kamertje is en ik, als onderzoekscoördinator, dus ook. Als we nu in het kamertje zitten, gaat het nu alleen over de praktische zaken.'

BORGING

Het borgen van onderzoek blijft een uitdaging op de Gerardus Majella.' Afgelopen schooljaar zijn we daar begonnen met een nieuwe onderzoekscyclus gericht op taal. Tijdens het eerste jaar werd er door de student een ontwerp gemaakt binnen het tekstschriftonderwijs, gericht op de taalronde van Van Norden. Het gekke was dat aan het begin van het nieuwe schooljaar de taalronde was verdwenen. Niemand deed dat meer.' Langzaam komt daar verandering in, ook eerdere onderzoeken worden er weer bijgepakt, ziet Hubertien. 'Ineens zien collega's ook verbindingen.'

Ik vond het erg jammer dat eerdere onderzoeken op de plank waren beland, maar het wordt ineens weer gelezen, bekeken en gebruikt.' Dit komt door de vernieuwing van het taalonderwijs op de Gerardus Majella. 'Hierdoor is er meer relevantie en noodzaak gekomen om goed naar ons eigen onderwijs te kijken. Als onderzoekscoördinator kan ik eerdere onderzoeken terugpakken, deze onder de aandacht van de collega's brengen en samen kijken welke stappen of aanbevelingen we verder door kunnen ontwikkelen. Ik laat collega's zien dat de basis er al ligt, zodat we samen kunnen opbouwen.'

VERBINDER

'Mijn collega's op de Gerardus Majella zien mijn rol als onderzoekscoördinator soms als losse taakjes. Laatst zei iemand dat ik zoveel verschillende dingen doe, maar dat is helemaal niet waar. De taak van onderzoekscoördinator wordt vaak gezien in combinatie met de begeleiding van het onderzoek van de student. Het uitdragen van een onderzoekscultuur en helpen om die cultuur vorm te geven in de school is lastiger. Mensen zijn vaak al druk met hun eigen ding en staan niet te wachten onderzoek doen, lezen of uitproberen. Echter op het moment dat urgentie gevoeld wordt omdat men onvoldoende kennis heeft of omdat men een vernieuwing wil vorm geven weten ze de weg naar de onderzoekscoördinator sneller te vinden. Het is dan de kunst om niet alle taken op je te nemen, maar het onderzoek doen uit te zetten onder mensen die mee willen lezen, denken en ontwikkelen.'

Hubertien wordt ook wel kampioen linkjes leggen genoemd. Overal gaat ze op zoek naar de verbinding, zowel binnen als tussen de scholen waar ze werkt. 'Waarom het wiel opnieuw uitvinden als het er al ligt? Pas dan gewoon het wiel aan.'

Ook volgt Hubertien de post-hbo NOVO-opleiding procesbegeleider, waar ze de mijnpleinschool Wijhe als casus gebruikt. Ze leert hoe ze veranderingen binnen de school vorm kan geven. Ze kijken naar organisatiestructuren en hoe daar vervolgens (theoretisch) onderbouwde interventies op ingezet kunnen worden. Het doel is om veranderingen van binnenuit te laten plaatsvinden met als richtvragen: Waarom doen jullie wat jullie doen en waarom willen jullie veranderen? De organisatie wordt actief betrokken bij het proces om de verandering in te zetten en verantwoordelijkheid te dragen.

Hubertien gaat ook op bestuursniveau op zoek naar verbindingen. 'Een jaar of drie, vier terug was er in Wijhe een vraag over Engels. Ze liepen tegen een aantal dingen aan en wilden overstappen naar een nieuwe methode. Toen hebben ze eerst contact gelegd met het voortgezet onderwijs om af te stemmen welke basis de kinderen precies nodig hebben om de overgang zo soepel mogelijk te maken.' Uiteindelijk is dat uitgegroeid tot wat ze binnen de stichting Mijnplein een 'platform' noemen. 'Alle mensen die iets met Engels hebben, kunnen deelnemen.' Inmiddels nemen ook twee middelbare scholen uit Salland deel aan het platform. Het platform is een plek voor mensen om elkaar te ontmoeten. Het is niet heel strak vastgelegd. Als het thema op een school speelt, kan er worden deelgenomen en als het niet (meer) speelt, hoeft er niet (meer) te worden deelgenomen. Het is aan de groep zelf om te bepalen hoe vaak ze elkaar ontmoeten.' Inmiddels is er ook een platform rekenen, taal en wetenschap & techniek opgestart. Deze platformen werken ook onderzoeksmatig, vanuit een onderzoeksvraag waar vervolgens acties op worden uitgezet.

Als Hubertien onderzoeksscholen een tip zou mogen geven, is dat om vooral te kijken vanuit je bedoeling: 'Wat is jullie drijfveer? Wat is er al? Als je drijfveren duidelijk zijn, kun je gaan kijken op welke manier je er invulling aan wil geven. Het is belangrijk dat je aanpak past bij je school en het team.'

- Voor het profiel Samen Onderzoeken: profilering onderzoeksscholen kun je mailen naar Shirine Bousaid (s.bousaid@kpz.nl)
- Ben je als onderzoeksschool geïnteresseerd in Samen Onderzoeken of wil je onderzoeksschool worden? Neem dan contact op met Edith ten Berge (e.tenberge@kpz.nl)
- De tool van het Platform Samen Onderzoeken vind je op <https://onderzoekscultuur-scholen.platformsamensonderzoeken.nl/#/>

- De scan 'Onderzoekscultuur in de school' en bijbehorende interventekaarten vind je op <https://www.platformsamenopleiden.nl/kennisbank/scan-onderzoekscultuur-school-katern-kwaliteitsreeks-po-vo/>
- Wil je onderzoekscoördinator worden of ben je geïnteresseerd in het doen en gebruiken van onderzoek ter verbetering van de kwaliteit van het onderwijs? Ieder jaar start er een professionaliseringstraject en in netwerkbijeenkomsten voor (ervaren) onderzoekscoördinatoren worden de nieuwste inzichten op het gebied van onderzoek gedeeld. Voor meer informatie kun je terecht bij Véronique Damoiseaux (v.damoiseaux@kpz.nl)

OVER DE AUTEUR

Shirine Bousaid is onderzoeker bij het associate lectoraat Interprofessioneel samenwerken voor kansrijke ontwikkeling en docent op Hogeschool KPZ. Ze is ook betrokken bij de professionalisering van de onderzoekscoördinatoren.

SAMEN ONDERZOEKEN

Samen Onderzoeken heeft als ambitie om door middel van onderzoek een bijdrage te leveren aan het opleiden van professionals en het beïnvloeden, verbeteren en vernieuwen van onderwijs en de beroepspraktijk. De Academische Opleidingsscholen worden daarmee doorontwikkeld tot onderzoeksscholen waarbij onderzoek gedragen wordt door het hele team en in samenwerking met partners en Hogeschool KPZ. Op onderzoeksscholen wordt systematisch gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit en van het onderwijs voor leerlingen en het opleiden van (aanstaande) leraren door gezamenlijk te werken aan het versterken van hun onderzoekend vermogen en aan de onderzoekscultuur van de school. Onderwijsprofessionals met een sterk onderzoekend vermogen kunnen onderzoeken doen en gebruiken om hun eigen beroepspraktijk te versterken. Een onderzoekscultuur is daarvoor voorwaardelijk.